

Wewnętrzny System Doradztwa

Spis Treści

WSTĘP.....	3
I PODSTAWOWE POJĘCIA:	4
II PODSTAWOWE PRZEPISY PRAWA POLSKIEGO I UNIJNEGO DOTYCZĄCE DORADZTWA ZAWODOWEGO - regulujące kwestie udzielania pomocy w wyborze zawodu, kierunku kształcenia oraz wprowadzające doradztwo zawodowe do szkół	6
III FUNKCJONOWANIE WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO W ZESPOLE SZKÓŁ ZAWODOWYCH W JASTRZĘBIU - ZDROJU	8
IV DZIAŁALNOŚĆ SZKOLNEGO DORADCY ZAWODOWEGO W RAMACH WSDZ	12
V PRACA NAUCZYCIELI, WYCHOWAWCÓW, PRACOWNIKÓW BIBLIOTEKI, PEDAGOGA SZKOLNEGO NA RZECZ WSDZ W SZKOLE	19
VI WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA DLA RÓŻNYCH POZIOMÓW KSZTAŁCENIA	21
VII Projekt.....	24
BLOK I PREZENTACJA, POZNAWANIE SIEBIE I SWOICH MOŻLIWOŚCI.....	26
BLOK 2 MOJE WARTOŚCI ŻYCIA.....	29
BLOK III RYNEK PRACY	31
BLOK IV ŻYCIORYS, LIST MOTYWACYJNY	33
BLOK V PIERWSZA ROZMOWA O PRACĘ.....	35
VIII Zakończenie	39
IX Bibliografia.....	40

WSTĘP

W sytuacji wciąż dużego bezrobocia w Polsce, pomoc doradców zawodowych powinna być dostępna na każdym etapie życia człowieka. Począwszy od przedszkolaka do studenta studiów wyższych. Człowiek w trakcie swojego życia zmuszony będzie wielokrotnie zmieniać zawód, zdobywać dodatkowe kwalifikacje oraz poszukiwać pracy. Stałe podnoszenie kwalifikacji, uczenie się przez całe życie stają się czynnikami wpisanymi w życiorys zawodowy każdego pracownika. Dlatego też nieodłącznym elementem modernizacji systemu edukacji, w tym głównie systemu edukacji zawodowej, powinno być wyposażenie uczniów w umiejętności przydatne w podejmowaniu decyzji dotyczących swojej kariery zawodowej, a przede wszystkim wyboru zawodu, pracy którą młody człowiek chciałby w przyszłości wykonywać, co pozwoli mu się samorealizować, a wykonywany zawód będzie sprawiał zadowolenie, satysfakcję. Oznacza to potrzebę stworzenia systemu doradztwa zawodowego, który pozwoli uczniom podejmować wybory edukacyjno – zawodowe, które są zgodne z ich uzdolnieniami, zainteresowaniami oraz hierarchią wartości. Ponadto istotne jest, aby przygotować młodzież do bardziej złożonych problemów współczesnego świata, do radzenia sobie na rynku pracy. Do traktowania edukacji jako istotnego czynnika rozwoju społecznego. Ponadto tworzony system doradztwa winien zapewnić poznanie procesu aktywnego poszukiwania pracy, podejmowania decyzji oraz uświadomienie konsekwencji dokonywanych wyborów. Powinien również stworzyć możliwość kształcenia umiejętności radzenia sobie ze zmianami poprzez rozwijanie umiejętności adaptacyjnych oraz umiejętności wychodzenia naprzeciw nowym sytuacjom i nowym wyzwaniom.

Tym wyzwaniom próbuje sprostać Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ) oraz zatrudniony w szkole doradca zawodowy koordynujący jego działanie. Szkolny doradca zawodowy pełni w szkole funkcję koordynatora działań szkoły w zakresie informacji, orientacji i poradnictwa zawodowego. Udziela informacji, wskazówek i porad indywidualnych różnym grupom odbiorców(uczniom, rodzicom, nauczycielom).

WSDZ stwarza uczniowi możliwość zdobycia wiedzy i umiejętności przygotowujących go do odnalezienia swojego miejsca na drodze kariery zawodowej - poznania siebie i własnych możliwości, predyspozycji zawodowych, zasad rządzących rynkiem pracy, uzyskania informacji o lokalnym rynku pracy, planowania własnej kariery zawodowej.

I PODSTAWOWE POJĘCIA:

PORADNICTWO ZAWODOWE

Długofalowe i wieloetapowe działania wychowawcze, towarzyszące jednostce w trakcie jej rozwoju zawodowego. Obejmuje ono udzielanie pomocy uczniom i dorosłym w planowaniu, tworzeniu i rozwoju kariery zawodowej, przynoszącej jednostce satysfakcję i zawodowy sukces.

(por.: *Ogólne zasady funkcjonowania poradnictwa zawodowego w systemie urzędów pracy.* (1996) Wyd. KUP. s. 4, maszynopis)

ORIENTACJA ZAWODOWA

Działania wychowawcze szkoły, rodziców, i innych osób, grup i instytucji - mające na celu przygotowanie młodzieży do planowania kariery zawodowej, których ważnym elementem jest podejmowanie kolejnych decyzji wyboru zawodu i szkoły.

(por.: K. Lelińska: *Założenia i kierunki rozwoju poradnictwa zawodowego w warunkach reformy edukacji* (1999) Problemy poradnictwa psychologiczno - pedagogicznego. Nr 2/11. s. 29)

DORADZTWO ZAWODOWE

Świadczenie pomocy w dokonywaniu kolejnych decyzji wyboru zawodu lub pracy w formie indywidualnej porady zawodowej, poprzez analizę pola problemowego jednostki i udzielenie jej informacji zawodowych, podawanie wskazówek, sugestii oraz instrukcji.

(por.: K. Lelińska: *Założenia i kierunki rozwoju poradnictwa zawodowego w warunkach reformy edukacji,* (1999) Problemy poradnictwa psychologiczno - pedagogicznego Nr 2/11. s. 29)

DORADCA ZAWODOWY

Osoba udzielająca pomocy, w formie grupowych i indywidualnych porad zawodowych, młodzieży i osobom dorosłym w wyborze zawodu, kierunku kształcenia i szkolenia, uwzględniając ich możliwości psychofizyczne i sytuację życiową, a także potrzeby rynku pracy oraz możliwości systemu edukacyjnego, współpracując z rodzicami i nauczycielami w procesie orientacji zawodowej uczniów oraz wykorzystując w tym celu wiedzę o zawodach, znajomość psychologicznych i pedagogicznych technik, diagnozę rynku pracy oraz techniczne środki przekazywania informacji zawodowej.

(por.: *Klasyfikacja Zawodów i Specjalności.* 1995. Wyd. MPiPS. Tom V, Zeszyt 2 cz. II. s. 497)

INFORMACJA ZAWODOWA

Zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania kolejnych decyzji zawodowych oraz związanych z zatrudnieniem. Zakres treści, metod i kanały przekazywanych informacji są dostosowane do etapu rozwoju zawodowego jednostki oraz rodzajów podejmowanych decyzji.

(por.: K. Lelińska: *Przygotowanie uczniów do wyboru zawodu metodą zajęć praktycznych*. (1985). WSiP. s. 35)

INFORMACJA EDUKACYJNA

Zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania decyzji związanych z dalszym kształceniem. (opr. G. Sołtysińska)

ZAWÓD

Wewnętrznie spójny system czynności wymagający określonych kwalifikacji, wykonywanych w uregulowany sposób i systematycznie, stanowiący podstawę utrzymania i zapewnijający pozycję w społeczeństwie.

(por.: J. Szczepański: *Czynniki kształtujące zawód i strukturę zawodową. Socjologia zawodów*. (1965) KiW.)

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA

Ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. System powinien określać: role i zadania doradcy w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty, formy i metody pracy. (opr. A. Łukaszewicz)

II PODSTAWOWE PRZEPISY PRAWA POLSKIEGO I UNIJNEGO DOTYCZĄCE DORADZTWA ZAWODOWEGO - regulujące kwestie udzielania pomocy w wyborze zawodu, kierunku kształcenia oraz wprowadzające doradztwo zawodowe do szkół

- Memorandum O Kształceniu Ustawicznym, uchwalone przez Komisję Europejską w 2000, które podkreśla rolę kształcenia i doksztalcenia jako czynników zapobiegających i przeciwdziałających marginalizacji. Przedstawia również zalecenie dotyczące profesjonalnej pomocy doradczej, zapewnieniu dostępu do informacji i usług doradczych dla uczniów w zakresie planowania kariery zawodowej. Zdecydowana większość państw Unii Europejskiej już od dawna stosuje to zalecenie w praktyce.

- Rezolucja Rady Unii Europejskiej z 18 Maja 2004 - 9286/04 jest to najważniejszy do tej pory dokument wydany przez Unię Europejską dotyczący poradnictwa zawodowego. Dokument ten podkreśla ważność usług poradnictwa zawodowego w systemie edukacji i kształcenia w szkołach, odgrywa ważną rolę w podejmowaniu przez uczniów wyborów dotyczących swojej kariery zawodowej. Usługi poradnictwa zapewniają każdemu człowiekowi prawidłowe wsparcie w umiejętnym planowaniu kariery zawodowej na każdym etapie jego życia.

- Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2004r., Nr 256, poz. 7572 ze zm.) zobowiązuje placówki oświatowe do „przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia”. Również ramowe statuty szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych nakładają na dyrektorów i rady pedagogiczne obowiązek dotyczący organizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu i współdziałania z poradniami psychologiczno – pedagogicznymi i innymi specjalistycznymi placówkami świadczącymi usługi z zakresu poradnictwa zawodowego.

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228, poz. 1487), w którym zawarte są postanowienia:

- Dobrowolność i nieodpłatność tej pomocy

- Formy pomocy pedagogiczno-psychologicznej (indywidualne i grupowe zajęcia związane w wyborem kierunku kształcenia i zawodu, porady dla uczniów)

- Podmioty organizujące i udzielające pomoc psychologiczno-pedagogiczną (dyrektor szkoły lub placówki, pedagog, psycholog, logopeda, **doradca zawodowy**).

Definicja pomocy pedagogiczno-psychologicznej (w odniesieniu do doradztwa zawodowego):

-rozpoznawanie potencjalnych możliwości oraz indywidualnych potrzeb ucznia i umożliwianie ich zaspokojenia,

-wspieranie uczniów, metodami aktywnymi, w dokonywaniu wyboru kierunku dalszego kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej oraz udzielanie informacji w tym zakresie,

-wspieranie nauczycieli w organizowaniu wewnątrzszkolnego systemu doradztwa oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu,

- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu.

- Strategia Rozwoju Kształcenia Ustawicznego do roku 2010 przyjęta przez Radę Ministrów 8 lipca 2003 r. jako jeden z priorytetów uznaje tworzenie zasobów informacyjnych w zakresie kształcenia ustawicznego i rozwoju zasobów doradczych. Podkreśla ważność procesu kształcenia i doksztalcania jako jedynej drogi do zmniejszenia zjawiska bezrobocia ale też powrotu bezrobotnych do zatrudnienia.

- Strategia Państwa dla Młodzieży MENiS z 19.sierpnia 2003r., która mówi o konieczności pomocy młodzieży w realizacji planów życiowych, podejmowaniem nauki lub pracy, czyli przygotowania młodzieży do dorosłego życia, w szczególności życia zawodowego.

III FUNKCJONOWANIE WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO W ZESPOLE SZKÓŁ ZAWODOWYCH W JASTRZĘBIU - ZDROJU

1. Osoby odpowiedzialne za realizację WSDZ w ZSZ

- mgr Barbara Tetla - Gruszczyk – dyrektor szkoły
- mgr Sylwia Zawadzka – pedagog szkolny

2. Osoby współuczestniczące

- Wychowawcy klas.
- Bibliotekarze.
- Pielęgniarka szkolna.
- Nauczyciele (w szczególności przedsiębiorczości i przedmiotów zawodowych).
- Instytucje zajmujące się kształtowaniem kariery zawodowej (PUP, Komenda OHP, Szkolny Ośrodek Kariery itp.).

3. Potrzeba Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego w szkole

Stworzenie Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego, w ramach którego doradca zawodowy pomaga uczniom w samopoznaniu własnych predyspozycji zawodowych /osobowości, potrzeb, uzdolnień, zainteresowań, możliwości/, w przygotowaniu do wejścia na rynek pracy i w złagodzeniu startu w życie zawodowe. Uczeń i jego rodzice mieliby zapewniony dostęp do usług doradczych, co pomogłoby w rozwiązywaniu problemów edukacyjno-zawodowych.

U podstaw wprowadzenia WSDZ w szkołach leży przekonanie, że środowisko szkolne odgrywa szczególną rolę w kształtowaniu decyzji zawodowych uczniów począwszy od przedszkola poprzez szkołę podstawową, gimnazjum, a także w trakcie uczenia się zawodu w wybranych szkołach w okresie późniejszym.

Bazując na koncepcji rozwoju zawodowego E. Ginzburga, który na podstawie badań empirycznych wyróżnił trzy okresy w procesie wyboru zawodu, tj.:

1. okres wyboru na podstawie fantazji, występujący przed okresem dojrzwania płciowego /do 11 roku życia/,
2. okres wyboru próbnego, występujący w okresie adolescencji /11 – 17 rok życia/, a w nim podokresy:

- zainteresowań,

- zdolności,
- wartości,
- przejściowy.

3. okres realistycznego wyboru, trwający do wczesnej dorosłości /od 17 roku życia/ z następującymi podokresami:

- eksploracji,
- krystalizacji,
- specyfikacji.

Ważnym wydaje się stworzenie realnych możliwości, by właśnie doradca zawodowy w ramach Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego, wspierał ucznia w przechodzeniu przez te okresy, dostarczał mu niezbędnych informacji, kształtował przydatne umiejętności i cechy zachowania.

4. Założenia Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego

- wybór zawodu nie jest pojedynczym, świadomym aktem decyzyjnym, ale procesem rozwojowym i stanowi sekwencję decyzji podejmowanych na przestrzeni wielu lat życia,
- preferencje zawodowe wywodzą się z doświadczeń dzieciństwa i rozwijają się wraz z upływem czasu,
- na wybór zawodu wpływają głównie wartości, czynniki emocjonalne, rodzaj i poziom wykształcenia oraz wpływ środowiska.

WSDZ obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami i nauczycielami (Radą Pedagogiczną).

Ma charakter planowych działań (działania w ramach WSDZ nie mogą mieć charakteru doraźnego, sporadycznego, niezaplanowanego).

Koordynowany jest przez szkolnego doradcę zawodowego lub pedagoga szkolnego.

5. Wewnętrznszkolny System Doradztwa Zawodowego

1.1. W ramach pracy z nauczycielami (Radą Pedagogiczną) obejmuje:

- Utworzenie i zapewnienie ciągłości działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zgodnie ze statutem szkoły.
- Określenie priorytetów dotyczących orientacji i informacji zawodowej w ramach programu wychowawczego szkoły na każdy rok nauki.

- Określenie priorytetów dotyczących gromadzenia informacji i prowadzenia poradnictwa zawodowego w szkole.
- Realizację działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej i roli pracownika.
- Identyfikację potrzeb i dostosowanie oferty edukacyjnej placówki do zmian na rynku pracy.

5.2. W ramach pracy z rodzicami obejmuje:

- Prezentację założeń pracy informacyjno-doradczej szkoły na rzecz uczniów.
- Zajęcia psychoedukacyjne służące wspomaganie rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przez ich dzieci.
- Włączanie rodziców, jako przedstawicieli różnych zawodów, do działań informacyjnych szkoły.
- Przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej szkolnictwa na różnych jego poziomach.
- Indywidualną pracę z rodzicami uczniów, którzy mają problemy: zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne, intelektualne, rodzinne itp.
- Gromadzenie, systematyczna aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjno-zawodowej.
- Przedstawienie możliwości zatrudnienia na lokalnym rynku pracy.

5.3. W ramach pracy z uczniami obejmuje:

- Poznawanie siebie, mocnych stron, talentów, uzdolnień udzielanie informacji edukacyjnej i zawodowej.
- Autodiagnozę preferencji i zainteresowań zawodowych.
- Analizę potrzeb rynku pracy i możliwości zatrudnienia na rynku pracy, wskazywanie trendów rozwojowych Ew świecie zawodów i zatrudnienia
- Indywidualną pracę z uczniami mającymi problemy z wyborem zawodu.
- Pomoc w planowaniu rozwoju zawodowego.
- Konfrontowanie samooceny uczniów z wymaganiami rynku pracy,
- Pomoc w wyborze i nabywaniu kwalifikacji zawodowych.
- Pomoc w budowaniu kolejnych etapów rozwoju edukacyjno-zawodowego.
- Określenie zgodności predyspozycji uczniów z realizowanym kierunkiem kształcenia.
- Wskazywanie możliwości kształcenia w systemie pozaoświatowym,
- Poruszanie się na rynku pracy.
- Prowadzenie grupowych zajęć aktywizujących, przygotowujących do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej.

- Przygotowanie do samodzielności w trudnych sytuacjach życiowych: egzamin poszukiwanie pracy, podjęcie roli pracownika, zmiana zawodu, z adaptacją do nowych warunków, bezrobocie.

6. Na realizację WSDZ składa się:

1. Praca szkolnego doradcy zawodowego .
2. Współpraca ze Szkolnym Ośrodkiem Kariery.
3. Praca nauczycieli, wychowawców, pracowników biblioteki, pedagoga szkolnego, którzy w ramach współpracy ze szkolnym doradcą zawodowym (korelacja działań, uzupełnianie zagadnień) realizują treści z zakresu doradztwa zawodowego i poradnictwa kariery na lekcjach, np.: godziny z wychowawcą, WOS-u, przedsiębiorczości, informatyki, i innych oraz współuczestniczą w realizacji formy doradczej zwanej „rynkem pracy” poprzez udział i współorganizowanie wycieczek do instytucji rynku pracy, na targi pracy, organizując spotkania z przedstawicielami zawodów, przedstawicielami uczelni, udział w giełdach szkół itp.

IV DZIAŁALNOŚĆ SZKOLNEGO DORADCY ZAWODOWEGO W RAMACH WSDZ

1. Status doradcy zawodowego

Szkolny doradca zawodowy jest etatowym pracownikiem szkoły z wydzielonym pensum godzin na realizację zadań zgodnych z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 11, poz. 114).

Funkcję tą w Zespole Szkół Zawodowych pełni Sylwia Zawadzka – pedagog szkolny – nauczyciel dyplomowany.

2. Uzasadnienie potrzeby utworzenia stanowiska szkolnego doradcy zawodowego w Zespole Szkół Zawodowych w Jastrzębiu Zdroju.

- Zagwarantowanie systematycznego oddziaływania na uczniów w ramach planowych działań realizowanych metodami aktywnymi (warsztaty, zajęcia aktywizujące).
- Udzielanie uczniom pomocy w wyborze i selekcji informacji dotyczących edukacji i rynku pracy.
- Obniżenie społecznych kosztów kształcenia dzięki poprawieniu trafności wyborów.
- Dostosowanie rozwiązań polskich do standardów krajów UE.

Etat doradcy zawodowego w szkole jest bardzo ważny. Doradca zawodowy jest osobą udzielającą profesjonalnej pomocy, usytuowanej blisko ucznia, zwiększającej trafność podejmowanych decyzji edukacyjnych i zawodowych, minimalizującej koszty psychiczne wynikające z niewłaściwych wyborów i koszty materialne związane z dojazdem do placówek specjalistycznych.

3. Cele działania szkolnego doradcy zawodowego

- Przygotowanie młodzieży do trafnego wyboru zawodu i drogi dalszego kształcenia oraz opracowania indywidualnego planu kariery edukacyjnej i zawodowej.
- Przygotowanie ucznia do radzenia sobie w sytuacjach trudnych, takich jak:
 - bezrobocie,
 - problemy zdrowotne,
 - adaptacja do nowych warunków pracy i mobilności zawodowej.
- Przygotowanie ucznia do roli pracownika.

- Przygotowanie rodziców do efektywnego wspierania dzieci w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych.
- Pomoc nauczycielom w realizacji tematów związanych z wyborem zawodu w ramach lekcji przedmiotowych.
- Wspieranie działań szkoły mających na celu optymalny rozwój edukacyjny i zawodowy ucznia.

4. Zadania szkolnego doradcy zawodowego

- Systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na informacje i pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej.
- Gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia.
- Wskazywanie osobom zainteresowanym (młodzieży, rodzicom, nauczycielom) źródeł dodatkowej, rzetelnej informacji na poziomie regionalnym, ogólnokrajowym, europejskim na temat:
 - rynku pracy,
 - trendów rozwojowych w świecie zawodów i zatrudnienia,
 - wykorzystania posiadanych uzdolnień i talentów w różnych obszarach
 - świata pracy,
 - instytucji i organizacji wspierających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w życiu codziennym i zawodowym,
 - alternatywnych możliwości kształcenia dla młodzieży z problemami,
 - programów edukacyjnych Unii Europejskiej.
- Udzielanie indywidualnych porad edukacyjnych i zawodowych uczniom i ich rodzicom.
- Prowadzenie grupowych zajęć aktywizujących, wspierających uczniów w świadomym planowaniu kariery i podjęciu roli zawodowej poprzez przygotowanie ich do aktywnego poszukiwania pracy, prezentowania się na rynku pracy oraz wyposażenie ich w wiedzę na temat reguł i trendów rządzących rynkiem pracy.
 - Kierowanie w sprawach trudnych, do specjalistów: doradców zawodowych w poradniach psychologiczno-pedagogicznych i urzędach pracy, lekarzy itp.
 - Koordynowanie działalności informacyjno – doradczej szkoły.
 - Wspieranie rodziców i nauczycieli w działaniach doradczych poprzez organizowanie spotkań szkoleniowo-informacyjnych, udostępnianie im informacji i materiałów do pracy z uczniami itp.
 - Współpraca z Radą Pedagogiczną w zakresie:
 - tworzenia i zapewnienia ciągłości działań wewnątrzszkolnego systemu doradztwa, zgodnie ze statutem szkoły,

- realizacji zadań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej.

- Systematyczne podnoszenie własnych kwalifikacji.
- Wzbogacanie warsztatu pracy o nowoczesne środki przekazu informacji oraz udostępnianie ich osobom zainteresowanym.
- Prowadzenie odpowiedniej dokumentacji udzielanych porad i osób korzystających z usług doradcy zawodowego, sporządzanie sprawozdań z prowadzonej działalności.
- Współpraca z instytucjami wspierającymi wewnątrzszkolny system doradztwa: kuratoria oświaty, centra informacji i planowania kariery zawodowej, poradnie psychologiczno – pedagogiczne, powiatowe urzędy pracy, przedstawiciele organizacji zrzeszających pracodawców itp.

5. Korzyści wynikające z działalności szkolnego doradcy zawodowego

5.1. Dla indywidualnych odbiorców:

- Dostęp do informacji zawodowej dla uczniów, nauczycieli oraz rodziców.
- Poszerzanie edukacyjnych i zawodowych perspektyw uczniów.
- Świadome, trafniejsze decyzje edukacyjne i zawodowe.
- Ułatwienie wejścia na rynek pracy dzięki poznaniu procedur pozyskiwania i utrzymania pracy.
- Świadomość możliwości zmian w zaplanowanej karierze zawodowej.
- Mniej niepowodzeń szkolnych, zniechęcenia, porzucania szkoły a potem pracy, jako konsekwencji niewłaściwych wyborów.

5.2. Dla szkoły:

- Realizacja zobowiązań wynikających z ustawy i dotyczących przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia.
- Utworzenie na terenie szkoły bazy informacji edukacyjnej i zawodowej oraz zapewnienie jej systematycznej aktualizacji (biblioteka szkolna).

5.3 Dla państwa i władz lokalnych:

- Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej konieczności racjonalnego planowania rozwoju zawodowego przez jednostki.
- Podejmowanie właściwych decyzji, efektywnie przeciwdziałających bezrobociu.
- Zapewnienie powszechności i dostępności usług doradczych zalecanych przez Komisję Unii Europejskiej.

5.4. Dla pracodawców:

- Zwiększenie szansy znalezienia odpowiednio przygotowanych kandydatów świadomych oczekiwań rynku pracy.

6. Sylwetka szkolnego doradcy zawodowego

6.1. Czas pracy

Tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć doradczych prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub na ich rzecz jest analogiczny jak pracowników pedagogicznych z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej /pedagog szkolny, psycholog szkolny, logopeda/.

Zadania doradcy zawodowego w ZSZ podejmuje pedagog szkolny zatrudniony na 1 ½ etatu, więc wymiar godzin zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami dostosowany jest do potrzeb uczniów.

6.2. Miejsce pracy

Warsztat pracy szkolnego doradcy zawodowego w ZSZ znajduje się w pokoju nr 20. Stanowi on miejsce spotkań doradcy z uczniami, ich rodzicami, służy do prowadzenia doradztwa indywidualnego. Jest ważnym zapleczem merytorycznym, dzięki któremu zainteresowani mogą uzyskać informację edukacyjno – zawodową. Reasumując - stanowi on niezbędną bazę do prowadzenia działalności doradczej w placówce.

6.3. Kwalifikacje doradcy zawodowego

Szkolnym doradcą zawodowym może być osoba, która:

1/ legitymuje się dyplomem ukończenia studiów magisterskich lub studiów wyższych zawodowych na kierunkach: psychologia, pedagogika, socjologia, doradztwo zawodowe;

2/ posiada przygotowanie pedagogiczne;

3/ ukończyła studia podyplomowe prowadzone przez szkołę wyższą z zakresu doradztwa zawodowego lub kurs kwalifikacyjny przygotowujący do pracy edukatorskiej z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego.

Doradca zawodowy w ZSZ posiada wykształcenie wyższe magisterskie (kierunek – pedagogika). Posiada również świadectwa ukończenia studiów podyplomowych z zakresu doradztwa zawodowego, logopedii, psychokorekcji zaburzeń zachowania dzieci i młodzieży, socjoterapii, profilaktyki i terapii pedagogicznej.

6.4. Wymagania psychologiczne, jakie spełnia szkolny doradca zawodowy

- Komunikatywność
- Szacunek dla autonomii ucznia
- Wzbudzanie zaufania, dyskrecja, empatia
- Operatywność, przedsiębiorczość, otwartość na zmiany
- Umiejętność współpracy
- Świadomość własnych ograniczeń w zakresie udzielania pomocy.

6.5. Szkolny doradca zawodowy jest zobowiązany do przestrzegania

- Zasady poszanowania godności ludzkiej
- Zasady odpowiedzialności
- Zasady kompetencji
- Zasady zachowania tajemnicy doradczej
- Zasady zaufania
- Zasady współdziałania
- Zasady zabezpieczenia dobra klienta.

7. Realizacja zadań szkolnego doradcy zawodowego w ramach WSDZ

7.1. Podstawa realizacji zadań doradcy

Szkolny doradca zawodowy realizuje zadania na podstawie, zatwierdzonego przez Dyrektora szkoły, planu pracy doradcy zawodowego na dany rok szkolny.

Wyznacznikiem opracowywania planu pracy z uczniami, rodzicami i Radą Pedagogiczną są:

- Założenia WSDZ.
- Wykaz dotychczas zrealizowanej tematyki z zakresu doradztwa zawodowego w poszczególnych klasach (praca doradcy w poprzednim roku szkolnym, praca nauczycieli, wychowawców, pedagoga na innych lekcjach).
 - Wykaz propozycji i oczekiwań uczniów, rodziców względem realizowanego obszaru doradztwa zawodowego (dane z ankiet, rozmów).
 - Czas pracy szkolnego doradcy zawodowego.
 - Aktywność i zaangażowanie uczniów.
 - Możliwości organizacyjne.
 - Dostępna baza i zaplecze merytoryczne.
 - Liczebność beneficjentów działań doradczych.
 - Możliwość współpracy i integracji działań doradczych z przedstawicielami Rady Pedagogicznej.
 - Możliwość i skala współpracy z instytucjami rynku pracy.

7. 2. Formy działań realizowanych w ramach WSDZ, których adresatami mogą być uczniowie, rodzice, nauczyciele /rady pedagogiczne, środowisko lokalne (instytucje rynku pracy, zakłady pracy, i in.).

- *Informacja edukacyjno – zawodowa* (zapewnienie i udostępnienie uczniom rzetelnych danych o systemie edukacji, możliwościach kształcenia, zdobywania kwalifikacji zgodnych z własnymi ambicjami, możliwościami oraz potrzebami rynku pracy, informacje o zatrudnieniu, o planach rekrutacyjnych lokalnych uczelni w postaci prasy, informatorów, programów multimedialnych, tworzenie multimedialnych centrów informacji z dostępem do internetu), krzewienie samodzielnego pozyskiwania informacji (korzystanie z portali dotyczących rynku pracy, programów multimedialnych do samobadania, informatorów, ulotek, broszur, itp.).

- *Poradnictwo indywidualne* (porady i informacje zawodowe, diagnoza zdolności i predyspozycji).

- *Poradnictwo grupowe - zespołowe, warsztatowe sesje doradcze* (zajęcia warsztatowe służące wyposażeniu młodzieży w zasób wiedzy i umiejętności dotyczących np. poszukiwania pracy, samozatrudnienia, umiejętności interpersonalnych, planowania kariery zawodowej i innych; warsztaty dla nauczycieli służące doskonaleniu umiejętności doradczych).

- *Rynek pracy* - wycieczki, obserwacje, praktyki, uczniowski wolontariat (spotkania z absolwentami, którzy osiągnęli sukces zawodowy /promowanie dobrych wzorców/, spotkania z przedstawicielami różnych zawodów /zgodnie ze specyfiką kierunków kształcenia w szkole/, spotkania z przedstawicielami lokalnych firm, pracodawców i stowarzyszeń pracodawców /praktyki zawodowe, oczekiwania pracodawców, lokalny rynek zatrudnienia/, targi pracy, targi edukacyjne, zakłady pracy, instytucje rynku pracy, uczelnie wyższe, biura doradztwa personalnego i inne).

- *Badania /diagnoza/ zapotrzebowania na działania doradcze* prowadzone w szkole.

7.3. Sposoby realizacji działań doradczych

Działania doradcze, w ramach WSDZ, realizowane są na zasadzie dobrowolności uczestnictwa w ramach:

- Lekcje wychowawczych.
- Lekcje przedmiotowych, np. przedsiębiorczość.
- Zastępstw na lekcjach przedmiotowych.
- Zajęć pozalekcyjnych (warsztaty).
- Indywidualnych konsultacji dla uczniów, nauczycieli, rodziców.
- Wycieczek.

8. **Wyposażenie – warsztatu pracy szkolnego doradcy zawodowego.**

- Komputer wraz z urządzeniami peryferyjnymi i dostępem do internetu.
- Czasopisma – „Perspektywy”, „Cogito”, "Gazeta Wyborcza", poniedziałkowy dodatek - "praca".
- Informator o uczelniach wyższych.
- Materiały informacyjne, foldery o uczelniach wyższych.
- Poradniki, książki z zakresu poradnictwa i planowania kariery zawodowej.
- Broszury, ulotki o zawodach, informator o zawodach.
- Filmy o zawodach.
- Filmy instruktażowe „ Autoprezentacja”, „Lider jak przewodzić ludziom” itp.
- Multimedialne programy komputerowe „Piramida Kariery”, „ Absolwent – szukam pracy" itp.
- Prezentacje multimedialne (opracowania własne szkolnego doradcy zawodowego).
- Scenariusze zajęć.
- Kwestionariusze zainteresowań, uzdolnień przedsiębiorczych i inne.

9. Zadania doradcy

Zadanie te zostały wymienione w *dziale IV, punkt 4* niniejszego dokumentu, dotyczą one zadań szkolnego doradcy zawodowego realizowanych w ramach WSDZ.

W tym miejscu dokonuje się uszczegółowienia zadań podstawowych:

- Pomoc uczniom w podejmowaniu decyzji dotyczącej wyboru szkoły, dalszego kierunku kształcenia czy zawodu.
- Udzielanie pomocy w realnej ocenie własnych predyspozycji osobowych pod kątem wyboru kierunku dalszego kształcenia i zawodu.
- Gromadzenie, opracowywanie i aktualizowanie informacji o zawodach, drogach uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz sytuacji na rynku pracy.
- Przygotowanie młodzieży do aktywnego poszukiwania pracy, prezentowania się na rynku pracy oraz umożliwiające uczniom poznanie reguł i trendów rządzących rynkiem pracy.
- Kreowanie aktywnej, przedsiębiorczej postawy wobec rynku pracy, przewyciężenie bierności, radzenia sobie w sytuacjach trudnych i stresowych.
- Udzielanie wsparcia i pomocy rodzicom uczniów oraz nauczycielom z zakresu poradnictwa zawodowego.

V PRACA NAUCZYCIELI, WYCHOWAWCÓW, PRACOWNIKÓW BIBLIOTEKI, PEDAGOGA SZKOLNEGO NA RZECZ WSDZ W SZKOLE

Zakres działań Rady Pedagogicznej w ramach WSDZ został przedstawiony w Dziale III punkt 5.1.

W tym miejscu zaś przedstawiona zostanie propozycja realizacji konkretnych zagadnień z zakresu doradztwa na lekcjach przedmiotowych.

Z uwagi na ograniczony czas pracy doradcy zawodowego i dużą liczbę uczniów w szkole, do realizacji zagadnień z zakresu doradztwa zawodowego konieczna jest współpraca doradcy z innymi nauczycielami, którzy w ramach lekcji przedmiotowych (w miarę możliwości) mogliby realizować tematykę doradczą. Współpraca powinna polegać również na prowadzeniu konsultacji, scenariuszy zajęć udostępnianych przez doradcę zawodowego.

Tabela 1. **Zadania, w realizacji których może nastąpić współpraca**

ZADANIE	LEKCJA PRZEDMIOTOWA	REALIZUJĄCY
Redagowanie dokumentów aplikacyjnych	Podstawy przedsiębiorczości Informatyka	Nauczyciele: przedsiębiorczości, informatyki
Funkcjonowanie rynku pracy, mechanizmy rynku pracy, bezrobocie	WOS, podstawy przedsiębiorczości	Nauczyciele: WOS, podstaw przedsiębiorczości, pedagog szkolny
Informacja zawodowa: pozyskiwanie i korzystanie z informacji	Informatyka, zajęcia w bibliotece	Nauczyciele informatyki, nauczyciele biblioteki
Samozatrudnienie, biznes plan, procedura rejestracyjna, uproszczone formy ewidencji,	Podstawy przedsiębiorczości,	Nauczyciele: podstaw przedsiębiorczości,
Prawo pracy	Podstawy prawa, podstawy przedsiębiorczości	Nauczyciel: podstaw przedsiębiorczości
Kształtowanie umiejętności komunikacyjnych, np. umiejętność radzenia sobie ze stresem	Zajęcia warsztatowe „komunikacja interpersonalna”, „Rozwój osobisty”, „Stres – jak sobie z nim radzić”	Pedagog szkoły, wychowawca klasy
Praca i kształcenie w UE	WOS, Podstawy przedsiębiorczości	Nauczyciele: WOS, podstaw przedsiębiorczości
Aktywne metody poszukiwania pracy	Podstawy przedsiębiorczości, godzina z wychowawcą	Nauczyciele: podstaw przedsiębiorczości, wychowawca klasy

Autoprezentacja	Zajęcia z pedagogiem, godzina z wychowawcą	Pedagog szkoły, wychowawca klasy
Samopoznanie, budowanie poczucia własnej wartości, integracja klasy	Zajęcia z pedagogiem, godzina z wychowawcą	Pedagog szkoły, wychowawca klasy
Wycieczki do zakładów pracy, na uczelnie wyższe, na targi pracy	Zajęcia z wychowawcą	Wychowawca klasy
Organizacja Dnia Przedsiębiorczości	Podstawy przedsiębiorczości, lekcje wychowawcze	Pedagog szkolny
Pomoc w wyborze kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej uczniom, którzy wymagają specjalistycznego wsparcia, np. ze względu na ograniczenia wynikające ze stanu zdrowia, poziomu intelektualnego.	Współpraca doradcy z pedagogiem szkoły.	Pedagog szkoły, doradca zawodowy
Gromadzenie i aktualizacja informacji z zakresu doradztwa	Zajęcia w bibliotece, informatyka	Bibliotekarze, nauczyciele informatyki

VI WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA DLA RÓŻNYCH POZIOMÓW KSZTAŁCENIA

1. Wewnętrzny system doradztwa dla Zasadniczej Szkoły Zawodowej

1.1. Zadania Rady Pedagogicznej

- Utworzenie i zapewnienie ciągłości działania wewnętrznego systemu doradztwa.
- Współpraca przy realizacji działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej, zawartych w programie WSDZ.

1.2. Praca z uczniami

Moduł I Samopoznanie – realizowany w klasie I

1. Zajęcia integracyjne.
2. Uczenie się podstawą zdobywania wiedzy (90 min).
3. Komunikacja interpersonalna (90 min).
4. Samopoznanie: mocne i słabe strony, zainteresowania, zdolności, wartości, cechy osobowości.

Moduł II Rynek pracy – realizowany w klasie II

1. Informacja zawodowa.
2. Charakterystyka rynku pracy, zawody przyszłości (kształcenie).
3. Planowanie ścieżki kariery zawodowej. Preferencje zawodowe (90 min).
4. Praca i kształcenie w UE.

Moduł III Aktywne poszukiwanie pracy – realizowany w klasie III

1. Planowanie dalszej ścieżki edukacyjnej.
2. Aktywne metody poszukiwania pracy. Sporządzanie dokumentów aplikacyjnych.
3. Rozmowa kwalifikacyjna. Autoprezentacja.
4. Samozatrudnienie jako jeden ze sposobów na aktywizację zawodową.
5. Radzenie sobie w sytuacjach trudnych (stres, bezrobocie, problemy zdrowotne).

1.3. Praca z rodzicami

Klasa I:

- Prezentacja założeń szkolnej pracy informacyjno – doradczej na rzecz uczniów.
- Zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców – wspomaganie rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przez ich dzieci.

Klasa II:

- Włączanie rodziców, jako przedstawicieli różnych zawodów, do działań informacyjnych szkoły, przykłady różnych karier.

Klasa III:

- Przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej.
- Indywidualna praca z rodzicami uczniów, którzy mają problemy: zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne, intelektualne, rodzinne itp.

Na poziomie każdej klasy: włączanie uczniów, w szczególności we współpracy z nauczycielami informatyki, bibliotekarzem do działań związanych z tworzeniem bazy informacyjnej.

Wewnątrzszkolny system doradztwa dla Technikum nr 5

2.1. Zadania Rady Pedagogicznej

- Utworzenie i zapewnienie ciągłości działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa.
- Współpraca przy realizacji działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej i roli pracownika zawartych w programie WSDZ.

2.2 Praca z uczniami

Moduł I Samopoznanie – realizowany w klasie I

1. Zajęcia integracyjne.
2. Uczenie się podstawą zdobywania wiedzy (90 min).
3. Komunikacja interpersonalna (90 min).
4. Samopoznanie: mocne i słabe strony, zainteresowania, zdolności, wartości, cechy osobowości.

Moduł II Rynek pracy – realizowany w klasie II

1. Informacja zawodowa.
2. Charakterystyka rynku pracy, zawody przyszłości (kształcenie).

Moduł III Warsztat edukacyjny – realizowany w klasie III

1. Planowanie ścieżki kariery zawodowej. Preferencje zawodowe (90 min).
2. Praca i kształcenie w UE.

Moduł IV Aktywne poszukiwanie pracy – realizowany w klasie IV

1. Planowanie ścieżki edukacyjnej.
2. Aktywne metody poszukiwania pracy. Sporządzanie dokumentów aplikacyjnych.
3. Rozmowa kwalifikacyjna. Autoprezentacja.
4. Samozatrudnienie jako jeden ze sposobów na aktywizację zawodową.
5. Radzenie sobie w sytuacjach trudnych (stres, bezrobocie, problemy zdrowotne).

2.3. Praca z rodzicami

Klasa I

- Prezentacja założeń szkolnej pracy informacyjno – doradczej na rzecz uczniów.

Klasa II

- Włączanie rodziców, jako przedstawicieli różnych zawodów, do działań informacyjnych szkoły, przykłady różnych karier.
- Zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców – wspomaganie rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przez ich dzieci.

Klasa III

- Włączanie rodziców, jako przedstawicieli różnych zawodów, do działań informacyjnych szkoły, przykłady różnych karier.

Klasa IV

- Przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej.
- Indywidualna praca z rodzicami uczniów, którzy mają problemy: zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne, intelektualne, rodzinne itp.

Na poziomie każdej klasy: włączanie uczniów, w szczególności we współpracy z nauczycielami informatyki, bibliotekarzem do działań związanych z tworzeniem bazy informacyjnej.

VII Projekt

1. Celem projektu było wzbudzenie w uczestnikach motywacji do tego, by aktywniej podchodzili do swojej przyszłości zawodowej. Zajęcia przeprowadzone w ramach projektu miały motywować uczestników do pracy nad sobą, wzmacniać własne poczucie wartości, doskonalić umiejętności komunikacyjne, dążyć do poznawania i zrozumienia samego siebie oraz otaczającego świata. Miały uświadomić uczestnikom konieczność wzięcia odpowiedzialności za siebie i swoje życie oraz podkreślić znaczenie gotowości do zmian i podtrzymywania motywacji do permanentnego uczenia się. Zajęcia prowadzone w ramach projektu miały wzbudzać wśród uczestników refleksję, że tylko przez świadome i celowe wykorzystywanie własnych zasobów możliwe jest osiąganie własnych celów – planowanie własnej kariery zawodowej. Projekt miał uświadomić uczestnikom ich możliwości działania, prawa i obowiązki oraz poinformować ich o możliwościach kształcenia się, zdobywania dodatkowych kwalifikacji itp.

2. Uczestnicy

Zajęcia zostały przeprowadzone w klasie III Technikum nr 5 w Jastrzębiu Zdroju o specjalności technik budownictwa. Odbywały się na przełomie listopada i grudnia 2010r. Zajęcia odbywały się cyklicznie - raz w tygodniu, trwały 2 godziny lekcyjne.

3. Forma pracy

Projekt jest metodą zaliczaną do grupowych metod poradnictwa zawodowego.

Zajęcia warsztatowe odbywają się w grupach o liczebności 15 – 20 osób i były prowadzone przez pedagoga szkolnego. Zajęcia prowadzone były w jednej klasie co powodowało, że uczestnicy inspirowali siebie nawzajem, czuli się bardziej bezpiecznie.

4. Miejsce przeprowadzenia, sprzęt i materiały.

Zajęcia odbywały się w sali audiowizualnej Zespołu Szkół Zawodowych w Jastrzębiu Zdroju dostosowanej do prowadzenia zajęć grupowych. W sali znajdowała się w tablica oraz rzutnik. Uczestnicy projektu otrzymali papier i materiały do pisania. Uczestnicy mieli do dyspozycji materiały informacyjne, np. teczek informacji o zawodach, uczelniach wyższych, itp.

5. Treść kursu

Treść kursu podzielona była na 5 bloków tematycznych.

BLOK I: Prezentacja, poznawanie siebie i swoich możliwości.

BLOK II :Wartości w życiu człowieka. Istotne wartości w pracy.

BLOK III: Rynek pracy.

Blok IV CV, list motywacyjny.

BLOK V Przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej.

BLOK I PREZENTACJA, POZNAWANIE SIEBIE I SWOICH MOŻLIWOŚCI

Ćwiczenie 1

WYWIAD

Celem ćwiczenia jest szybsze poznanie i integracja członków grupy. Każdy poprzez prezentację drugiej osoby przedstawia również siebie. Rysunki pełnią funkcję inspirującą. Pobudzają wyobraźnię zarówno twórcy rysunku, jak i osoby opisywanej. Prezentacja słowna pokazuje różnice w wykształceniu. Rysunek wyrównuje poziomy i pozwala łatwiej przełamać lęk przed występowaniem przed grupą. Podczas prezentacji ujawnia się zaufanie lub jego brak w stosunku do osoby prowadzącej i członków grupy.

Instrukcja

Prowadzący dzieli grupę na pary. W parach przeprowadza się wywiady. Każdy wywiad trwa 5 minut. Uzyskane informacje uczestnicy przedstawiają w formie rysunków. Następnie rysunki wieszają się na ścianach, a każdy uczestnik przedstawia słownie swojego partnera na forum grupy.

Ćwiczenie 2

TARCZE HERBOWE

Celem ćwiczenia jest umożliwienie uczestnikom wzajemnego poznania się, zintegrowanie członków grupy oraz uaktywnienie ich i przygotowanie do dalszej pracy. W trakcie tego ćwiczenia członkowie grupy oswajają się z sytuacją zabierania głosu na forum grupy, mówią o tym, o czym mają największą wiedzę i czego są najbardziej pewni. Podczas słownej prezentacji zanika obawa przed reakcją na własną osobę, w grupie wzrasta otwartość, a wzajemne relacje między uczestnikami stają się mniej formalne.

Instrukcja

Średniowieczni rycerze chronili się za tarczami podczas walki. Członków grupy prosi się, aby narysowali swoje tarcze herbowe, przedstawiając w symbolicznej, graficznej formie cztery sfery życia:

- 1) rodzinę
- 2) pracę
- 3) czas wolny

4) marzenia

Na wykonanie rysunków przeznaczają się ok. 15 min. Po zakończeniu rysowania każda osoba omawia swój rysunek. Uczestnicy mają prawo zadawania pytań osobie prezentującej swoją pracę w celu uzyskania dodatkowych informacji. „Tarcze herbowe” każdego uczestnika można powiesić w sali na czas trwania zajęć.

Ćwiczenie 3

TRIO

Jest to ćwiczenie pomagające znaleźć się w roli dobrego doradcy. Jego celem jest przestudiowanie przez uczestników problemów, które są związane z niesieniem pomocy innym, jak i znalezienie ich rozwiązania. Ćwiczenie pozwala uczestnikom na wystąpienie w trzech rolach: tego, który szuka pomocy, osoby pomagającej oraz obserwatora.

Instrukcja

Grupa dzieli się na trzyosobowe zespoły. Jedna z osób będzie odgrywała rolę poszukującego pomocy (problem może dotyczyć pracy, szkoły lub życia prywatnego). Druga osoba będzie odgrywała rolę osoby pomagającej w rozwiązywaniu problemu. Trzecia osoba (obserwator) mierzy czas, przysłuchuje się, obserwuje i później dzieli się swoimi spostrzeżeniami.

Przeprowadza się trzy rundy ćwiczenia, aby każdy w grupie miał możliwość wystąpienia w każdej z ról.

Ćwiczenie 4

Jaki jestem?

To ćwiczenie pomoże uczestnikom poznać siebie i dokonać autoanalizy swoich predyspozycji

Moje mocne strony

Zastanów się nad tym, jakie są Twoje mocne strony, co jest Twoim atutem?

a) **Jakie są Twoje zdolności?** Wybierz z poniższej listy takie, które pasują do Twojego życia.

- Mam dobrą pamięć.
- Mam podzielność uwagi.
- Mam zdolność koncentracji uwagi.

- Jestem kreatywny.
- Mam dobrą wyobraźnię przestrzenną.
- Mam łatwość wypowiedzenia się w mowie i piśmie.

b) **Jakie posiadam umiejętności?** Wybierz z poniższej listy takie, które pasują do Twojego życia.

- Umiejętność przekonywania.
- Umiejętność pracy w szybkim tempie.
- Umiejętność przechodzenia od jednej do drugiej czynności.
- Umiejętność wykonywania długotrwałej pracy fizycznej.
- Umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi.
- Umiejętność kierowania ludźmi
- Umiejętność współpracy.
- Umiejętność podporządkowania się

c) Wykonywanie jakich zadań daje mi najwięcej satysfakcji?

d) W jakich sytuacjach czuję się pewna/pewny?

e) Jakie zadania wykonywałam najlepiej w szkole?

f) Które z moich cech charakteru są dla mnie najcenniejsze? (Przykładowe cechy: odwaga, wytrwałość, samokontrola, ambicja, dokładność, samodzielność).

g) Co lubią we mnie inni?

h) co było moim największym osiągnięciem?

Moje słabe strony

Odpowiedz na poniższe pytania.

i) Czego najbardziej nie lubię robić i dlaczego?

j) Co jest dla wyjątkowo trudne do wykonania?

k) Z czym miałem najwięcej trudności w szkole?

l) Czego najbardziej się obawiam?

m) Jaki zawód chciałbym wykonywać?

BLOK 2 MOJE WARTOŚCI ŻYCIA

I Wartości w życiu człowieka - ćwiczenie

Ćwiczenie to umożliwia rozpoznanie indywidualnych i grupowych potrzeb. Dzięki niemu można zaobserwować, jak przebiegają procesy grupowe, w jakim stopniu poszczególne osoby są w stanie współpracować i walczyć o swoje interesy. Można zauważyć, kto jest w stanie inspirować innych, a kto może być inspirowany.

Instrukcja

Każdy uczestnik dostaje karty (71 sztuk – zał. 1), na których zapisano różne wartości.

1. Pierwsze zadanie polega na podzieleniu kart na dwie grupy. W jednej grupie znajdują się wartości bardzo ważne, w drugiej nieistotne.

2. Z grupy bardzo ważnych wartości należy wybrać 10 najważniejszych.

3. Następnie należy uhierarchizować wybrane wartości, tak aby najważniejsze były na górze.

Następnie osoba prowadząca dzieli grupę na podgrupy. Celem pracy w podgrupach jest opracowanie wspólnej listy najważniejszych, uhierarchizowanych wartości.

Na to ćwiczenie należy przeznaczyć ok. 1 godz.

Podsumowując ćwiczenie można zadać uczestnikom pytania:

– W jaki sposób pracowaliście? Czy każdy prezentował własny system wartości, czy też wybraliście inną formę? Jaka?

– Czy ktoś walczył o swoje wartości? W jaki sposób?

– Czy zdarzyło Ci się w życiu, że musiałeś pójść na kompromis? Jak się wtedy czuleś?

– Czy musiałeś kiedyś całkowicie zmienić swoje zdanie, jeśli tak, to w jakich okolicznościach?

II. Analiza istotnych wartości w pracy

Uczniowie mają za zadanie ocenić podane wartości istotne w pracy w skali od 1 do 6.

1 – nieważne

2 – mało ważne

3 – obojętne

4 – ważne

5 – bardzo ważne

Wartości istotne w pracy:

- Różnorodność zadań do wykonania
- Bezpieczeństwo
- Dobre warunki finansowe
- Możliwość awansu
- Możliwość rozwoju
- Samodzielność
- Przejrzyste zasady pracy
- Presja czasu
- Możliwość kierowania innymi
- Odpowiedzialność zespołu za wykonywane zadania
- Możliwość pracy twórczej
- Prestiż – pozycję społeczną
- Kontakt z ludźmi
- Ryzyko
- Satysfakcja

Poniżej wypisz wyniki – podaj trzy najbardziej cenione wartości oraz trzy najmniej cenione wartości.

III. Moja praca

Porównaj swoje zdolności, umiejętności i wartości, jakie cenisz w pracy i zastanów się na jakim stanowisku pracy chciałbyś pracować? Omówienie ćwiczenia.

BLOK III RYNEK PRACY

Mini wykład

Szukanie pracy to też praca – trudna i często stresująca, dlatego należy się do niej dobrze przygotować.

I ABC poszukiwania pracy

- Aktywność – wykorzystuj wszelkie dostępne możliwości.
- Bezpośredniość – najefektywniejsze są osobiste i bezpośrednie kontakty.
- Cierpliwość – szukanie pracy to niekiedy proces rozkładający się w czasie.

Jakie istnieją sposoby poszukiwania wolnych miejsc pracy?

- Znajomi
- Ogłoszenia w prasie, radiu, Internecie
- Targi pracy
- Powiatowe Urzędy Pracy
- Osobiste kontakty z firmami

Ćwiczenie MAPA MYŚLI

Ćwiczenie to pozwala na uporządkowanie myśli w pożądanym zakresie, np. informacji o kwalifikacjach, doświadczeniach życiowych, realnych umiejętnościach, zdolnościach i zainteresowaniach uczestników kursu. Technikę tę można też wykorzystać na różnych etapach kursu, np. przy jego planowaniu (moje życzenia), w rozwoju idei (wtedy wybrany problem stawia się w centrum). Często można wykorzystać kreatywność innych dla samego siebie (kolejne osoby dorysowują swoje skojarzenia z danym problemem).

Instrukcja

Uczestnicy otrzymują duże kartki papieru. Na środku strony rysują kółko i umieszczają w nim słowo „JA”. Od tego miejsca w różnych kierunkach bieżą odgałęzienia, na których umieszcza się informacje dotyczące następujących zagadnień:

- formalne wykształcenie (ukończone szkoły, studia, kursy itp.),
- doświadczenia zawodowe (praca wykonywana),
- realne umiejętności (uzyskane podczas pracy, szkoleń itp.),
- zdolności osobiste (umiejętności),

– zainteresowania (czynności wykonywane w czasie wolnym).

Wykonanie ćwiczenia wymaga co najmniej 1 godziny.

Prognozy dla rynku pracy

Zastanawiając się nad swoją przyszłością zawodową, poza własnymi zainteresowaniami, umiejętnościami, predyspozycjami, warto zapoznać się z prognozami na temat specjalności i zawodów, które będą poszukiwane na rynku pracy w najbliższych latach.

Na podstawie analizy zmian, jakie nastąpiły w procesach zatrudnienia w ostatnich latach, specjaliści stwierdzili, że zatrudnienie będzie rosło przede wszystkim w takich zawodach jak: specjaliści nauk fizycznych, matematycznych, technicznych, specjaliści nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia, pracownicy wszelkiego rodzaju usług (opiekunki do dzieci, osoby do prowadzenia domu, kosmetyczki, fryzjerzy, dietetycy) i ochrony, pozostali specjaliści, operatorzy i monterzy maszyn.

Ćwiczenie

Jakie cechy pracodawcy cenią najbardziej wśród kandydatów do pracy? (praca w grupach).

- Perspektywiczne myślenie
- Elastyczność i łatwość adoptowania się do nowych sytuacji
- Zdolność pracy w grupie
- Samodzielność i przejawianie własnej inicjatywy w działaniu
- Kreatywność i odwagę w prezentowaniu swoich pomysłów
- Otwartość, łatwość w nawiązywaniu kontaktów.

Podsumowanie ćwiczenia.

BLOK IV ŻYCIORYS, LIST MOTYWACYJNY

1. CV - Mini wykład

Kolejnym etapem poszukiwania pracy jest odpowiednie przygotowanie dokumentów aplikacyjnych, które są niezbędne przy ubieganiu się o dane stanowisko.

Za pomocą CV i listu motywacyjnego prezentujesz siebie, dlatego należy dobrze się do tego przygotować.

Kilka zasad przy przygotowywaniu dokumentów aplikacyjnych:

- CV powinno być wydrukowane, a nie pisane odręcznie.
- CV powinno mieć czytelną i przejrzystą formę.
- Czcionką, którą stosuje się przy pisaniu powinna być jednolita i czytelna.
- CV powinno zawierać krótkie, ale konkretne informacje.
- CV powinno zawierać informacje o wykształceniu, doświadczeniu zawodowym, umiejętnościach, ukończonych kursach, zainteresowaniach.
- Informacje na temat wykształcenia należy umieścić w kolejności od ostatniej szkoły, którą się ukończyło.
- Informacje na temat doświadczenia zawodowego podawaj podobnie, jak wykształcenie.
- Zamieszczaj tylko informacje na temat umiejętności i zainteresowań, które Twoim zdaniem będą istotne dla pracodawcy i są prawdziwe.
- Na końcu CV należy podać informację o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych.

Ćwiczenie: Napisz swoje CV (zał.2).

2. LIST MOTYWACYJNY – mini wykład.

List motywacyjny sugeruje, że powinien on przedstawiać motywację naszego ubiegania się o dane stanowisko pracy. Należy więc wypisać, dlaczego chcemy wykonywać określoną pracę, jakie posiadamy umiejętności, kwalifikacje, cechy, które będą gwarantować jej dobre wykonanie. Pracodawca czytając wasz list musi w nim odnaleźć odpowiedź, dlaczego właśnie wy jesteście najodpowiedniejszymi kandydatami na to stanowisko. Istotne również jest wykorzystanie zebranych wcześniej informacji na temat zakładu pracy. Należy pamiętać o własnoręcznym podpisaniu listu motywacyjnego. Dotyczy to głównie firm, zatrudniających grafologów, którzy z charakteru pisma potrafią wnioskować o osobowości ubiegającego się o pracę.

Ćwiczenie

Napisz swój list motywacyjny (zał.3)

BLOK V PIERWSZA ROZMOWA O PRACĘ

Mini wykład

Jeśli potencjalny pracodawca, po zapoznaniu się z Twoimi dokumentami aplikacyjnymi, zaprosił Cię na rozmowę kwalifikacyjną jest to informacja, że przeszedłeś do kolejnego etapu rekrutacji.

Przygotuj się do tego spotkania merytorycznie:

- Zbierz informacje o firmie (można wykorzystać do tego stronę www firmy, artykuły w prasie itp.).
- Przypomnij sobie lub zbierz informacje na temat oczekiwań i wymagań dotyczących stanowiska, o które się starasz: jaki zakres wiedzy jest potrzebny na tym stanowisku, jakiego rodzaju doświadczenie jest potrzebne itp.
- Przypomnij sobie i usystematyzuj wszystkie ważne informacje na temat Twojej drogi zawodowej: nazwę poprzedniego miejsca pracy, stanowiska, podstawowe obowiązki, twoje sukcesy i osiągnięcia z poprzednich miejsc pracy.
- Przygotuj do zabrania uporządkowane dokumenty, świadectwa, referencje.
- Postaraj się ustalić przez kogo będzie prowadzona rekrutacja (bezpośredni przełożony itp.) i kto będzie przeprowadzał rozmowę to pozwoli Ci przygotować odpowiedni zestaw pytań do prowadzącego rozmowę.
- Zastanów się, jakie pytania mogą paść na rozmowie i przygotuj się do odpowiedzi.
- Zastanów się czego oczekujesz od rozmówcy. Czego chciałbyś się dowiedzieć od prowadzącego rozmowę.

Ćwiczenie:

Aby lepiej przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej wypełnij poniższą tabelę. W kolumnie WYMAGANIA wpisz wszystkie informacje, jakie zamieścił potencjalny pracodawca w ogłoszeniu (jakie cechy i umiejętności powinna posiadać osoba pracująca na danym stanowisku. W kolumnie MOJE ARGUMENTY wpisz informacje jakie chciałbyś przekazać rozmówcy o Twoich atutach w odniesieniu do wymagań.

WYMAGANIA	MOJE ARGUMENTY

Schemat rozmowy kwalifikacyjnej:

- wstęp – rozmowa o charakterze ogólnym / wprowadzającym;
- część główna rozmowy,
- etap końcowy rozmowy.

Pierwszy etap rozmowy dotyczy spraw bezpośrednio niezwiązanych z głównym tematem rozmowy kwalifikacyjnej. Osoba prowadząca rozmowę może przedstawić ogólne informacje na temat firmy, charakteru spotkania, ale również może sprawdzić wiedzę o firmie.

Przykładowe pytania:

1. Dlaczego Pan/Pani chce pracować w naszej firmie?
2. Czy uważa Pan/Pani, że odpowiada Pan naszym wymaganiom?
3. Jak wyobraża Pan/Pani pracę w naszej firmie?
4. Co jest dla Pan/Pani najważniejsze w pracy
5. Co Pan/Pani wie o naszej firmie?
6. Co Pan/Pani wie o pracy na tym stanowisku?

W dalszej części spotkania prowadzący rozmowę zadaje pytania związane z celem spotkania. Mogą one mieć różny charakter w zależności od stanowiska o jakie się ubiegasz?

Przykładowe pytania dotyczące:

Twojego doświadczenia zawodowego:

- Czy mógłby Pan/Pani opowiedzieć o dotychczasowej pracy?
- Jakie jest Pana/Pani największe osiągnięcie zawodowe?
- Co należało do Pana/Pani obowiązków jako?
- Jakie ma Pan/Pani doświadczenie w tej dziedzinie?

Twojego wykształcenia:

- Co sądzi Pan/Pani o swojej szkole?
- Czy jest Pan/Pani dobrze przygotowana do pracy zawodowej?
- Czy jest Pan/Pani przekonany, że posiadane przez Panią/Pana wykształcenie odpowiada wymaganiom na stanowisko?

Twojej osobowości / umiejętności:

- Jakie są Pana/Pani największe słabości?
- Jakie są Pan/Pani mocne i słabe strony jako pracownika?

Twojej motywacji do pracy:

- Dlaczego powinniśmy zatrudnić Pan/Pani na tym stanowisku?
- Jakie osiągnięcia sprawiły Pan/Panu najwięcej satysfakcji?

Twojej kariery i Twoich celów zawodowych:

- Co chciałaby Pan/Pani robić za pięć lat?
- Co robi Pan/Pani w celu rozwoju zawodowego?

Na etapie końcowym rozmowy kwalifikacyjnej możesz zadawać pytania, które wcześniej opracowałeś.

Przykładowe pytania:

- Jakie możliwości rozwoju daje firma?
- W jaki sposób pracownik jest oceniany i promowany?
- Jaki będzie zakres moich obowiązków?
- Jaki jest pakiet świadczeń socjalnych dla pracowników?
- Jaka będzie możliwość podnoszenia kwalifikacji?

Błędy popełniane w trakcie rozmowy kwalifikacyjnej:

- Spóźnianie się na rozmowę,
- Zapalanie papierosa podczas rozmowy,
- Kłócenie się z rozmówcą,
- Siadanie bez zaproszenia rozmówcy,
- Otwartość i bezpośredniość wobec pracodawcy,
- Krzyżowanie rąk na piersi, zbytnia gestykulacja.
- Rozpoczęcie rozmowy od pytań o zarobki i czas pracy,
- Brak kontaktu wzrokowego z rozmówcą podczas rozmowy,

- Przerwanie przez Ciebie wypowiedzi rozmówcy,
- Zadawane przez Ciebie pytania są nieprecyzyjne, niejasne.

Ćwiczenie

Uczniowie podzieleni na grupy mają za zadanie przeprowadzić rozmowy kwalifikacyjne. Omówienie ćwiczenia.

Podsumowanie pracy na zajęciach.

VIII Zakończenie

Szkolni doradcy zawodowi mogą odegrać dużą rolę społeczną pomagając młodzieży w podejmowaniu wyborów edukacyjno – zawodowych, które są zgodne z ich uzdolnieniami, zainteresowaniami oraz hierarchią wartości. Ponadto istotne jest aby przygotować młodzież do bardziej złożonych problemów współczesnego świata, do radzenia sobie na rynku pracy. Do traktowania edukacji jako istotnego czynnika rozwoju społecznego. Doradcy zawodowi umożliwiają uczniom przejście ze świata edukacji do świata pracy. Proces przygotowania młodzieży do podjęcia decyzji edukacyjnych i zawodowych można określić jako działalność prewencyjną przed nietrafnymi wyborami, zapobiegającą utracie motywacji, chęci do pracy, nauki.

Przepisy prawa nakładają na szkoły gimnazjalne i ponadgimnazjalne obowiązek organizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa, który zapewni uczniom poznanie procesu aktywnego poszukiwania pracy, podejmowania decyzji oraz uświadomienie konsekwencji dokonywanych wyborów. Powinien również stworzyć możliwość kształcenia umiejętności radzenia sobie ze zmianami poprzez rozwijanie umiejętności adaptacyjnych oraz umiejętności wychodzenia naprzeciw nowym sytuacjom i nowym wyzwaniom. Młodzi ludzie zamiast tkwić wśród schematów i stereotypów dokonywać będą racjonalnych wyborów życiowych w oparciu o trafną samoocenę i rzetelną informację.

Przeprowadzony w ramach WSDZ projekt wzbudził wśród uczestników motywację do aktywniejszego podejścia do swojej przyszłości zawodowej. Ponadto uczniowie poprzez pracę nad sobą wzmocnili własne poczucie wartości, udoskonaliili swoje umiejętności komunikacyjne, pewniej czują się w sytuacjach trudnych dotyczących ich życia. Uczestnicy dostrzegli potrzebę brania odpowiedzialności za siebie i swoje życie oraz potrzebę gotowości do zmian i podtrzymywania motywacji do permanentnego uczenia się.

Zajęcia prowadzone w ramach projektu wzbudziły wśród uczestników refleksję, że tylko przez świadome i celowe wykorzystywanie własnych możliwości działania możliwe jest osiągnięcie własnych celów – planowanie własnej kariery zawodowej.

Projekt uświadomił uczestnikom ich możliwości działania, prawa i obowiązki oraz dostarczył wiedzy o możliwościach kształcenia się oraz zdobywania dodatkowych kwalifikacji.

IX Bibliografia

- [1]. ABC poradnictwa zawodowego w szkole, wydawnictwo KOWEZiU, Warszawa 2008r.
- [2]. KOWEZiU: Szkolny doradca zawodowy, Warszawa 2003r.
- [3]. Malcolm P.: Rozmowa kwalifikacyjna. Gotowe pytania i wnioski z odpowiedzi, Helion, Gliwice 2005r.
- [4]. Lelińska K.: Przygotowanie uczniów do wyboru zawodu metodą zajęć praktycznych WSiP. 1985r.
- [5]. Shelley B.: Jak zdobyć pracę, wydawnictwo Placet 1998r.
- [6]. Szczepański J.: Czynniki kształtujące zawód i strukturę zawodową. Socjologia zawodów. KiW 1965r.
- [7]. Urbanek A.: Nowoczesne metody kształcenia. Nauczyciel w roli przewodnika i doradcy ucznia, Łódź – Wodzisław Śląski 2010r.
- [8]. Szczepański J.: Czynniki kształtujące zawód i strukturę zawodową. Socjologia zawodów. KiW 1965r.